

Forslag til lov om børnetilskud m. v.

Fremsat den 11. maj 1954 af *socialministeren*.

§ 1.

Stk. 1. Til børn under 16 år, der har fast bopæl her i landet, ydes børnetilskud, der for hvert barn udgør 330 kr., 300 kr. og 270 kr. årlig, henholdsvis efter som barnet opholder sig i den første, anden eller tredje af de i forsorgslovens § 194 angivne kommunegrupper.

Stk. 2. Til børn af enlige forsørgere forhøjes det i stk. 1 nævnte børnetilskud med 50 pct. for hvert barn.

Stk. 3. Når en gift kvinde i det sidst forløbne skattemæssige indkomstår har haft indtægt ved selvstændig virksomhed eller ved arbejde for fremmede, og denne indtægt samleskattes med ægtefællens, forhøjes børnetilskuddet til hvert barn med 5 pct. af hustruens nævnte indtægt udover 1 000 kr.; forhøjelsen kan dog højst andrage 50 pct. af det årlige børnetilskud. Såfremt ægtefællernes samlede indtægt i indkomståret har udgjort over 20 000 kr., nedsættes den i overensstemmelse med foranstående regler beregnede forhøjelse af børnetilskuddet med 5 pct. af indtægten udover 20 000 kr.

§ 2.

Stk. 1. Børnetilskuddet udbetales halvårsvis i april og oktober måned henholdsvis for tiden 1. april—30. september og 1. oktober—31. marts, første gang fra begyndelsen af den halvårsperiode, der følger efter barnets fødsel, og vedvarer til og med det halvår, hvori barnet fylder 16 år. Den i § 1, stk. 3, omhandlede forhøjelse, der ydes for et år, udbetales i oktober måned.

Stk. 2. For tidsrummet fra barnets fødsel

og indtil den følgende 30. september eller 31. marts vil tilskud på derom fremsat begæring kunne udbetales med et beløb svarende til det fulde antal måneder, som ligger mellem barnets fødsel og næste forfaldsdag. Begæring herom indgives til det sociale udvalg i barnets opholdskommune, i København til magistraten.

§ 3.

Stk. 1. Børnetilskud vil af kommunen være at udbetale til barnets moder eller, såfremt hun ikke samlever med barnet, til den, der forsørger barnet.

Stk. 2. Hvor hensynet til barnets forsvarlige forsørgelse taler derfor, kan det sociale udvalg bestemme, at børnetilskud udbetales i kvartårlige eller månedlige rater.

§ 4.

Børnetilskud kommer ikke til udbetaling for så vidt angår børn, der er inddraget under særforsorg eller børneforsorg og anbragt på anstalt eller opdragelseshjem. Såfremt barnet gennem forsorgen er anbragt i privat pleje, tilkommer det vedkommende særforsorgsanstalt, henholdsvis børneværnsudvalget, at påse, at børnetilskuddet anvendes til bedste for barnet.

§ 5.

Stk. 1. Enhver kvinde, der har fast bopæl her i landet, har i forbindelse med barnefødsel ret til en moderskabsydelse svarende til et års børnetilskud for hvert barn, der fødes.

Stk. 2. En kvinde, der er inddraget under særforborg eller børneforborg og er anbragt på anstalt eller opdragelseshjem, har ikke ret til den i stk. 1 nævnte moderskabsydelse. Socialministeren kan dog fastsætte regler for, i hvilke tilfælde der kan afviges fra denne bestemmelse.

§ 6.

Stk. 1. Henvendelse om udbetaling af moderskabsydelse indgives inden fødslen eller senest en måned efter denne til det sociale udvalg i den kommune, hvor moderen har bopæl. Henvendelsen skal ledsages af fødselsattest eller dokumentation fra jordemoder eller læge om, hvornår fødslen kan forventes.

Stk. 2. Det påhviler det sociale udvalg senest 8 dage efter begæringens modtagelse, dog tidligst en måned inden fødslen kan forventes, at foranledige, at moderskabsydelsen udbetales moderen.

Stk. 3. Når en kommunalbestyrelse finder det formålstjenligt, vil den kunne træffe aftale med en mødrehjælpsinstitution om, at udbetaling af moderskabsydelsen skal finde sted gennem en mødrehjælpsinstitutions hovedkontor, dens filial eller konsultation i overensstemmelse med de i stk. 1—2 fastsatte regler. Indberetning om sådanne aftaler indsendes til socialministeriet.

§ 7.

Stk. 1. Kommunens udgifter i henhold til denne lov refunderes fuldt ud af statskassen.

Stk. 2. Anvisning og beregning af refusion i henhold til stk. 1 finder sted efter reglerne i forsorgslovens § 80.

Stk. 3. Regnskaberne vedrørende udgifterne i henhold til denne lov aflægges og revideres i overensstemmelse med forsorgslovens § 82.

§ 8.

Børnetilskud og moderskabsydelse skal ikke medregnes til den skattepligtige indkomst eller ved beregningen af alders- eller invaliderente, forskudsvis udbetaling af underholdsbidrag eller anden offentlig hjælp.

§ 9.

Den, der med urette har oppebåret ydelser i henhold til denne lov, er forpligtet til at tilbagebetale disse i overensstemmelse med lovgivningens almindelige regler, medmindre der foreligger en undskyldelig vildfarelse fra pågældendes side.

§ 10.

Krav på ydelser i henhold til denne lov kan ikke gøres til genstand for arrest, eksekution eller anden retsforfølgning, ligesom retshandler, der afsluttes med hensyn til sådanne krav, er ugyldige. Ydelserne kan ej heller af kommunen tilbageholdes til dækning af forfalden skat, bortset fra tilfælde, hvor pågældende er i restance med mere end 1 års skat, og kommunalbestyrelsen skønner, at undladelse af at betale den forfaldne skat skyldes manglende vilje hos den tilskudberettigede.

§ 11.

De af det sociale udvalg i medfør af foranstående bestemmelser truffne afgørelser kan påklages i overensstemmelse med reglerne i forsorgslovens § 50.

§ 12.

Stk. 1. Denne lov, der ikke gælder for Færøerne og Grønland, får første gang virkning for finansåret 1956—57.

Stk. 2. Socialministeren fastsætter de nærmere regler for lovens gennemførelse.

Bemærkninger til lovforslaget.

Ved lov nr. 147 af 31. marts 1950 og ved tilsvarende love de følgende år, senest lov nr. 72 af 31. marts 1953, har der været gennemført en børnetilskudsordning, der har hjemlet udredelse af børnetilskud til personer, hvis skattepligtige indkomst har været under 20 000 kr. for skatteårene

1950—51 — 1952—53 og under 16 000 kr. for skatteåret 1953—54.

Den omhandlede ordning, der hvert år har været begrænset til det efterfølgende skatteår, blev første gang indført efter ophævelsen i 1950 af de hidtil gældende rabatkort til indkøb af kød, flæsk, smør,

margarine samt tekstilvarer og for at råde bod på den derved forårsagede forøgelse af leveomkostningerne for visse befolkningsgrupper. Ordningen blev gennemført som et led i forhandlingerne angående forslag til lov om udskrivning af indkomst- og formueskat til staten for skatteåret 1950—51 og blev som en følge heraf knyttet sammen med den personlige indkomstbeskatning, samtidig med at der indførtes en forhøjelse af det allerede eksisterende skattefri børnefradrag med 100 kr. pr. barn. Tilskuddet har været gradueret efter modtagerens bopæl, og størrelsen har som nævnt været sat i forhold til hans skattepligtige indkomst inden for de fornævnte overgrænser. Udbetalingen af tilskuddene er sket i forbindelse med modtagerens skattetilsvær, således at tilskudsbeløbene såvidt muligt har været modregnet i dette.

Under udarbejdelsen af de samtidig forelagte skattereformlove har regeringen fundet det rigtigst, at spørgsmålet om lettelse for familier med børn løsrives fra skattelovgivningen, således at børnefradragene og fradragene for selverhvervende hustruer bortfalder, og børnetilskudsordningen samtidig udbygges som en permanent foranstaltning med kontante tilskud i stedet for skattefradrag. Ordningen foreslås henlagt under socialministeriet, hvor den naturligt hører hjemme, som et led i de øvrige foranstaltninger af familiepolitisk karakter, der i forvejen henhører under dette ministeriums område. Denne administrative ordning harmonerer med ordningen i de øvrige nordiske lande, hvor lovgivningen om børnetilskud overalt administreres under de respektive socialministerier.

Det foreslås derfor, at der til hvert barn under 16 år udbetales et beløb af henholdsvis 330 kr., 300 kr. og 270 kr. årlig i hver af de 3 i forsorgslovens § 194 nævnte kommunegrupper.

Til børn af enlige forsørgere foreslås børnetilskuddet forhøjet med 50 pct. for hvert barn, idet der i almindelighed for disse forsørgere vil være ekstra udgifter forbundne med børnenes pasning. Tilsvarende forsyn gør sig gældende, hvor talen er om ægtefæller, hvor hustruen har indtægt ved selvstændig virksomhed eller ved arbejde for fremmede, og i disse tilfælde er der derfor i forbindelse med forslaget om bortfald af den nu gældende fradragregel for selverhvervende hustruer stillet forslag om en særlig forhøjelse af børnetilskuddet.

For så vidt angår den foreslåede aftrapning, bemærkes, at denne er foretaget i overensstemmelse med den for de nuværende børnetilskud gældende skala: 100—90—80 (der omtrentlig svarer til den pr. 1. april 1954 gældende aftrapning af

alders- og invaliderenternes grundbeløb, der følger skalaen 100—92—80). Aldersgrænsen 16 år svarer til den hidtil gældende for børnetilskud og børnefradrag. Regeringen har overvejet, om ordningen burde udstrækkes til det fyldte 18. år i de tilfælde, hvor barnet på grund af uddannelse ikke udfører erhvervsmæssigt arbejde allerede ved det fyldte 16. år, men har fundet det rettest at henskyde dette spørgsmål til afgørelse i forbindelse med de øvrige overvejelser om støtte til unge under uddannelse.

Børnetilskud foreslås udbetalt uden hensyn til forældrenes økonomiske kår, hvilket hænger sammen med børnefradragenes ophævelse, men iøvrigt støttes stærkt af rent praktiske hensyn.

Udover de omhandlede børnetilskud, der tilsigter at bidrage til dækning af de løbende udgifter ved barnets underhold, stilles der forslag om indførelse af en moderskabsydelse svarende til et års børnetilskud til delvis dækning af udgifterne ved fødslen, anskaffelse af børneudstyr, barnevogn etc., der gør et betydeligt indgreb i de fleste familiers økonomi.

Medens børnetilskuddet og moderskabsydelsen sigter på at lette forsøgerbyrderne for familier i almindelighed, er regeringen opmærksom på, at de omhandlede foranstaltninger ikke fuldt ud dækker forskellige problemer, som knytter sig til den enlige moders stilling i samfundet, og regeringen agter senere at vende tilbage til disse problemer på grundlag af den nylig på kvindeorganisationernes foranledning afgivne betænkning om den enlige moder samt den endnu ikke afgivne betænkning fra svangerskabskommissionen.

Med hensyn til størrelsen af de foreslåede børnetilskud og moderskabsydelse og dermed forslagets finansielle rækkevidde bemærkes, at de samlede udgifter skønsmæssigt kan anslås til ca. 420 mill. kr., der vil blive disponible dels ved bortfaldet af de gældende børnetilskud samt ved ændringer i den personlige indkomstbeskatning dels ved frigørelse af ca. 35 mill. kr., der for tiden ydes som mælketilskud under landbrugsministeriet.

En opgørelse af befolkningsfordelingen efter forsorgslovens 3 kommunegrupper findes ikke i den officielle statistik, men på grundlag af de foreliggende oplysninger om befolkningens og børnenes fordeling på hovedlandsdele ved folketællingen i 1950 har socialministeriet imidlertid foretaget en tilnærmelsesvis beregning af, hvorledes fordelingen var ved begyndelsen af året 1954.

Antallet af børn under 16 år er anslået til ialt 1 223 000, der skønnes fordelt med 293 000 i gruppe I, 420 000 i gruppe II og 510 000 i gruppe III.

Antallet af fødsler kan ikke med fuld sikkerhed

opgøres for hver takstgruppe, men er for 1953 anslået til 18 000 i gruppe I, 26 000 i gruppe II og 33 000 i gruppe III.

I overensstemmelse med foranstående skønsmæssige opgørelse er børnetilskuddene beregnet til de i forslaget § 1, stk. 1, nævnte beløb pr. barn, nemlig henholdsvis 330 kr., 300 kr. og 270 kr., efter som barnet opholder sig i den første, anden eller tredje af de i forsorgslovens § 194 angivne kommunegrupper.

De samlede udgifter, der som nævnt er anslået til ca. 420 mill. kr., fordeles sig skønsmæssigt med 363 mill. til det almindelige børnetilskud og 22 mill. til moderskabsydelse, medens udgifterne ved det forhøjede tilskud til enlige forsørgere og selverhvervende hustruer er anslået til henholdsvis 11 mill. og 24 mill. kr.

Nærværende lovforslag fastslår hovedpunkterne i den påtænkte ordning ved gennemførelse af generelle børnetilskud og moderskabsydelse med kontant udbetaling til moderen. Tilrettelæggelsen og gennemførelsen af denne ordning frembyder en række problemer i overvejende grad af teknisk og administrativ karakter, og for at sikre ordningen gennemført på en så praktisk måde som mulig er det nødvendigt, at disse spørgsmål løses i nøje kontakt med de organer, som skal gennemføre den nødvendige administration. Man har derfor ikke optaget mere detaljerede regler herom i selve loven, men fundet

det mest hensigtsmæssigt, at der gives socialministeren bemyndigelse til at fastsætte de fornødne bestemmelser med hensyn til de fornævnte forhold.

Til forslaget enkelte bestemmelser bemærkes følgende:

Til § 1.

Børnetilskuddet foreslås udbetalt i to halvårige rater, og man har fundet det mest hensigtsmæssigt at lade udbetalingen finde sted i april og oktober, således at moderen derved får mulighed for at kunne disponere over et kontant beløb til dækning af børnenes mest nødvendige behov for beklædning etc. i det efterfølgende sommer- og vinterhalvår.

Til § 2.

Tilskuddet vil normalt være at udbetale moderen af det sociale udvalg, uden at hun fremsætter begæring herom, dog kan det i visse tilfælde blive nødvendigt for moderen at rette henvendelse til udvalget navnlig i tilfælde, hvor fødslen finder sted efter forfaldsmånederne.

Til § 6.

Ad stk. 3. Da mødrehjælpsinstitutionerne i forvejen er i forbindelse med en betydelig del af de gravide kvinder, kan det være praktisk for visse kommuner at lade udbetaling af moderskabsydelsen finde sted gennem en mødrehjælpsinstitution, dens hovedkontor, filial eller konsultation.